

Varumärkesskydd och leverans av Renbruksplan®

Bakgrund

Under ett antal år har samebyar arbetat med att upprätta Renbruksplaner (RBP) för att kommunicera renskötselns markanvändning. Samebyarna delar in betesmarkerna i olika värdekärnor ur rennäringens perspektiv. Omvärldsfaktorer som kan påverka rennäringen redovisas. Till dessa hör information om skogsbruk, gruvnäring, vind – och vattenkraft, infrastruktur, jordbruk, friluftsliv, klimat och väder, natur- och kulturmiljöer. GPS-försedda renar levererar positioner som kan ge information i realtid såväl som historisk information om renars betesval och förflyttningar. Verktuget som samebyarna använder i sitt arbete kallas RenGIS. Samebyarna äger sin renbruksplan med tillhörande data lagrat i RenGIS. Ytterligare information finns på www.sametinget.se/renbruksplaner

Varumärke Renbruksplan®

Renbruksplan® är varumärkesskyddat hos Patent- och registreringsverket (PRV). Varumärkesskydd innebär att logotypen eller texten Renbruksplan® ska användas på produkter, tjänster och/eller dokument som rör Renbruksplaner. Logotypen får inte förvanskas. Annan part får inte använda logotypen i kommersiellt syfte vid överföring och organisering av data. Det gäller också vid design, utveckling av programvara och databassystem eller om syftet inte är förenligt med ”våra samiska grundläggande värden” och det vårt arbete står för: att beskriva renskötselns markanvändning ur samebyns perspektiv och för renens bästa till gagn även för andra markanvändande aktörer.

Leverans av Renbruksplan

Ett antal leveranser, se nedan, kan göras från Renbruksplan med syfte att förbättra hänsynen till renskötseln vid markanvändande åtgärder. Dataleveranser kan användas som underlag för samrådsärenden och/eller konsekvensbeskrivningar.

A. RenGIS

Verktuget RenGIS är utvecklat för att användas i arbetet med Renbruksplan, men programmet får även användas för icke-kommersiellt bruk på eget ansvar. För att ladda hem och installera RenGIS bör man ha rättigheter att installera program; man måste vara administratör på berörd dator.

Här finns programmet: www.sametinget.se/111684

RenGIS-installationen består av:

- programmet i sig själv
- en översiktskarta över norra Sverige (raster)
- iRENMARK från Sametinget (nedladdat från <http://www.gis.lst.se>)

B. Beteslandsindelning

Efter förfrågan kan samebyn leverera sin senaste version av beteslandsindelning antingen digitalt (shape-filer eller PDF-format) eller på papper. Det kan omfatta samebyns hela betesland alternativt berörd del. Ett textdokument med beskrivning av samebyns renskötselår/årstidscykel ska också ingå. Förutsättningen för leverans från samebyn är att det föreligger planerings- och/eller samrådsärende med berörd aktör. Leverans sker till av aktören utsedd mottagare. Mottagaren får inte vidarebefordra beteslandsindelningen till annan part. Det gäller även inom samma bolag/myndighet med olika inriktning som t.ex. skog och vindkraft. Då måste två enskilda leveranser göras.

Beteslandsindelningen är baserad på lokalkännedom och fjärranalysteknik utförd för renskötselårets olika (åtta) årstider indelat i följande fem beteslandstyper:

1. **Betestrakter:** Betestrakter utgör delar av samebyns hela betesområde där renarna hålls en viss årstid.
2. **Kärnområden:** Kärnområden är områden som utgör kraftcentrum inom samebyn och som regelbundet används inom betestrakten.
3. **Nyckelområden:** Nyckelområden är ytterst viktiga områden med en total kvalitet som har avgörande betydelse för möjligheterna att varaktigt bedriva renskötsel inom samebyn.
4. **Lågutnyttjade områden:** Lågutnyttjade områden är marker som kan ha god betesstatus men som i nuläget används sporadiskt eller inte alls används av en eller flera orsaker.
5. **Åtgärdsområden:** Åtgärdsområden utgör områden där tidigare markanvändning påverkat rennäringen negativt och behöver restaureras.

C. GPS positioner - GPS på ren

Den information som GPS på ren leder fram till, kan användas på olika sätt i renskötseln; allt ifrån förbättrade beteslandsindelningar och bättre underlag vid samråd, till ökad förståelse för hur renarnas vandringar och renskötselns markanvändning påverkas av klimat- och andra miljöförändringar samt andra yttre omvärldsfaktorer.

Om samebyn beslutar att leverans av GPS-positioner förbättrar och förstärker informationen från beteslandsindelningen, finns möjlighet att efter förfrågan från berörd aktör leverera positioner presenterat i form av t ex "intensitetskartor". Dessa kartor kan levereras i png-format och beskriver hur ofta renar varit i ett område under olika år och årstidsintervall.

För övrigt gäller samma villkor som vid leverans av beteslandsindelning.

D. Omvärldsfaktorer

Sedan arbetet med Renbruksplan påbörjades har en kartering av konkurrerande markanvändning s.k. omvärldsfaktorer efterfrågats. Samebyarna var på ett tidigt stadium involverade i arbetet med identifieringen av viktiga kategorier av omvärldsfaktorer för att beskriva kumulativa effekter på renskötseln.

Sammanställningen är i huvudsak baserad på information från respektive ansvarig myndighet. Tyvärr är den tillgängliga informationen delvis både ofullständig och/eller föråldrad. Detta innebär att sammanställningen endast är så fullständig som den aktuella informationen från respektive myndighet kan erbjuda. Arbetet fortgår dock med att ytterligare förbättra och uppdatera materialet samt att försöka få tillgång till ansvariga myndigheters data direkt via RenGIS-karttjänst. Den sammanställda geografiska informationen från karteringen av omvärldsfaktorer finns inkluderad i RenGIS som en del i ett datapaket benämnt "Publika data". Efter förfrågan riktad till verksamhetsledaren för RBP kan dessa "Publika data" levereras.

Presentation och återkoppling av leveranser

Vid alla leveranser enligt ovan är det önskvärt att representanter från samebyn/-byarna får möjlighet att möta mottagaren och muntligt presentera leveranserna. Det skapar förutsättningar för att data tolkas rätt och minimerar missförstånd mellan parterna. Vid leverans till markanvändande aktörer skall det klart framgå att informationen från beteslandsindelningen aldrig får tolkas för precist. Det är en översiktlig beskrivning av rennäringens markanvändning och avvikelser i beteslandsindelningens information kan förekomma. Beteslandsindelningen är en dynamisk process och uppdateras kontinuerligt både baserat på ny kunskap och förändringar i landskapet. Beteslandsindelningen får inte tolkas så att det endast är nyckelområden som utgör områden där hänsyn till rennäringen ska tas. Hänsynen ska omfatta all mark inom renskötselområdet där givetvis alla fem redovisade beteslandstyper ingår.

Samebyar som levererat data bör på motsvarande sätt erhålla relevanta data för aktuella samrådsärenden och/eller konsekvensbeskrivningar från berörd aktör som mottagit leverans.

Enligt uppdrag

Leif Jougda

Verksamhetsledare Renbruksplan